

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
«АКАДЕМІЯ МИСТЕЦТВ ІМЕНІ ПАВЛА ЧУБИНСЬКОГО»
Кафедра «Мистецтво співу»**

ПІДТВЕРДЖУЮ

про ректор з навчальної роботи

Сергеєнко О. М.

вересня 2023 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Історія світової музики**

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	02 «Культура і мистецтво»
Спеціальність	025 «Музичне мистецтво»
Освітньо-професійна програма	«СПІВ»
Статус дисципліни	Обов'язкова

Робоча програма навчальної дисципліни **«Історія світової музики»** для здобувачів вищої освіти, галузь знань **02 «Культура і мистецтво»**, спеціальність **025 «Музичне мистецтво»**, освітньо-професійна програма **«Спів»**

Розробники:

Гнатів Н.В., кандидат мистецтвознавства,
викладачка музично-теоретичних дисциплін
КЗВО КОР «Академія мистецтв імені Павла
Чубинського».

Криницький В. С., викладач музично-теоретичних
дисциплін КЗВО КОР «Академія мистецтв імені Павла
Чубинського».

Робочу програму розглянуто та перезатверджено на засіданні
кафедри «Мистецтво співу»

Протокол № 1 від 29 серпня 2023 р.

Завідувач кафедри Кочерга А. І.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 7	Рік підготовки: I-й	
Загальна кількість годин – 210	32/32	8/10
	Рік підготовки: II-й	
	32/32	10/10
	Рік підготовки: III-й	
	0/0	0/0
	Рік підготовки: IV –й	
	0/0	0/0
Кількість модулів – 4 Змістовні модулі – 8	Семестри:	
Тижневих годин групових занять для денної форми навчання: 1-4 семестри 2 години на тиждень Тижневих годин самостійної роботи студента для денної форми навчання: 1 семестр – 20 годин; 2, 3 і 4 семестри - 1 година на тиждень Для заочної форми навчання: 1-3 семестри – 2 години 45 хвилин на тиждень 4 семестр - 2,5 годин на тиждень	I, II, III, IV	I, II, III, IV
	Групові:	
	Денна Всього– 128 Лекційні-112 Семінарські -16	Заочне Всього– 38 Лекційні-38
Форма підсумкового контролю: Іспит 4 семестр 1,2,3 заліки.	Самостійна робота:	
	Денне – 82	Заочне – 172

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Історія світової музики» є формування у студентів мистецько-історичного мислення, отримання ними знань з історії розвитку музики від стародавності до сьогодення, розкриття сутності музичного мистецтва й закономірностей його розвитку, як загальних, так і специфічних, притаманних різним національним культурам; сприяння естетичному розвитку студентської молоді; виховання високих моральних якостей майбутніх працівників мистецької сфери.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Загальні компетентності (1,2,3,4,5,6,8,9,12,14):

- Здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово.
- Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблему.
- Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- Навички міжособистісної взаємодії.
- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- Здатність працювати автономно.
- Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

Спеціальні компетентності (3,4,5,7,10,11,12,13):

- Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.
- Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.
- Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва.
- Здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання у практичній діяльності.
- Здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій.
- Здатність оперувати професійною термінологією.
- Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності.
- Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.

Завдання дисципліни:

- опанування знань про основні етапи розвитку світової музичної культури в історичному розрізі;
- вивчення життєвого та творчого шляху окремих композиторів;
- усвідомлення характерних рис різних музичних стилів та музичних жанрів;
- засвоєння історико-теоретичних понять;
- вивчення музичного матеріалу;
- формування музично-образних уявлень та набуття музично-слухового досвіду.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «**Історія світової музики**» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

ОК 10	Теорія музики
ОК 11	Сольфеджіо

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «**Історія світової музики**», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Аналізувати музичні твори з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.	ПРН 4
Володіти методами опрацювання музикознавчої літератури, узагальнення та аналізу музичного матеріалу, принципами формування наукової теми та розуміння подальших перспектив розвитку даної проблематики в різних дослідницьких жанрах.	ПРН 7

Застосовувати теоретичні знання та навички в редакторській/менеджерській/ лекторській/ практичній діяльності.	ПРН 11
Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.	ПРН 12
Демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва.	ПРН 15
Демонструвати аргументовані знання з особливостей музичних стилів різних епох.	ПРН 17

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни **«Історія світової музики»**:

Очікувані результати навчання дисципліни	Шифр ПРН
Аналізувати музичні твори з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.	ПРН 4
Володіти методами опрацювання музикознавчої літератури, узагальнення та аналізу музичного матеріалу, принципами формування наукової теми та розуміння подальших перспектив розвитку даної проблематики в різних дослідницьких жанрах.	ПРН 7
Застосовувати теоретичні знання та навички в редакторській/менеджерській/ лекторській/ практичній діяльності.	ПРН 11
Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.	ПРН 12
Демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва.	ПРН 15

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є іспит (заліки), що включають :

- індивідуальне або групове опитування;
- тестові завдання;
- слухову музичну вікторину.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми контролю знань студентів:

- поточний;
- підсумковий модульний;
- семестровий підсумковий (залік/екзамен).

Оцінювання знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою, яка переводиться відповідно у національну шкалу («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та шкалу європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС –A, B, C, D, E, FX, F).

Критерії поточного оцінювання знань студентів

5 A (відмінно)	= 100-90 балів
4 B-C (добре)	= 74-89 балів
3 D-E (задовільно)	= 60-73 бали
2 FX (незадовільно)	= 35-59 з можливістю повторної перездачі
н/а F (незадовільно)	= 0-34 з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Поточний контроль передбачає оцінювання рівня засвоєних історико-культурних, біографічних, музично-стилістичних знань із зазначеної теми, опрацьованої як під час лекційних занять так і самостійно, шляхом індивідуального або групового опитування (усно/письмово).

Правила оцінювання:

Максимальна кількість балів з дисципліни «Історія світової музики» за семестр – 100 балів.

Поточний контроль проводиться по опрацюванню кожної нової Теми (кожні 3, 4 уроки) впродовж кожного семестру й оцінюється від 1 до 5 балів. За кожну тему студент може бути оціненим 1-2 рази.

Максимальний бал поточного контролю становить 50 балів.

За особливу творчу активність нараховуються додаткові бали. За пропуск занять без поважної причини або непідготовлені домашні завдання кількість балів знижується:

Нарахування заохочувальних балів (+)

1. Стовідсоткове відвідування занять протягом семестру.	+ 5 балів
2. Творча активність, направлена на пошук та опрацювання додаткової літератури, різних медійних матеріалів для більш поглибленого опрацювання теми, що вивчається у певному модулі. Участь в тематичній конференції або спеціалізованій олімпіаді й отримання призових місць.	+ 5 балів

Штрафні бали (-)

1. Відсутність на заняттях без поважних причин.	-5 балів
2. Здача модульних та самостійних робіт пізніше призначеного терміну.	-5 балів
3. Не виконання студентом завдань по самопідготовці	-5 балів

Індивідуальне або групове опитування.	Критерії оцінювання для поточного контролю
---------------------------------------	--

«5»	Студент вільно володіє термінологією та може дати точні або майже точні відповіді на історико-теоретичні питання. Повно та послідовно викладає музикознавчий матеріал. Вільно орієнтується в стилістичних особливостях творчості композиторів різних епох, дає різнорівневий аналіз їх музичних творів. Систематично готується до занять. Здатен проаналізувати свою роботу, та виправити помилки. Значну увагу приділяє самостійній роботі, проявляє творчу ініціативу при виконанні завдань з дисципліни.
«4»	Студент демонструє добрий рівень знань історико-теоретичного матеріалу та не припускається грубих помилок у викладенні інформації музикознавчого характеру. Загалом повно розкриває зміст матеріалу відповідно до поставлених запитань, але може допустити дві-три неточності. Систематично готується до занять. Здатен самостійно працювати та аналізувати свою роботу.
«3»	Студент демонструє задовільний рівень знань, не завжди точно розкриває зміст історико-теоретичного, музикознавчого матеріалу, не завжди повно і правильно відповідає на питання. Під час характеристики музичних творів композиторів спостерігаються суттєві помилки в розумінні їхнього стилю. Виклад матеріалу не відповідає вимогам повноти, системності, логічності.
«2»	Студент слабо орієнтується в питаннях історичного, стилістичного та музикознавчого характеру, виявляє знання музичного матеріалу обсягом до 50%. Неповно розкриває зміст матеріалу, допускає грубі помилки у його тлумаченні. Не володіє спеціальною термінологією, відповідним музично-слуховим досвідом, демонструє незадовільний рівень знань. Не систематично готується до занять. Відсутність системності, старанності в оволодінні фаховими знаннями, уміннями, навичками.

«1»	Студент слабо орієнтується в питаннях історичного, стилістичного та музикознавчого характеру, виявляє знання музичного матеріалу обсягом менше 50%. Не точно розкриває зміст матеріалу, не володіє спеціальною термінологією, демонструє незадовільний рівень знань. Не систематично готується до занять. Відсутність системності, старанності в оволодінні фаховими знаннями, вміннями, навичками.
«н/а»	Студент не виявляє знання історико-теоретичного, музичного матеріалу, не розкриває зміст матеріалу, допускає грубі помилки у його поясненні та демонструє вкрай незадовільний рівень знань. Недбале ставлення до занять, систематичне невиконання завдань, які передбачені навчальною програмою.

Підсумковий модульний (семестровий) контроль знань студентів

Підсумковий модульний контроль проводиться з метою визначення стану успішності здобувачів вищої освіти за період навчання. Підсумковий модульний (семестровий) контроль знань студентів здійснюється через тестування та виконання підсумкової слухової музичної вікторини.

Семестрова оцінка виставляється за умови виконання студентом усіх видів навчальної роботи, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни та визначається як сума балів, отриманих при здійсненні поточного і підсумкового контролю.

Студент, який набрав кількість балів, що прирівнюється до оцінки «високий рівень» (відмінно) та стабільно виконував всі види навчальної роботи, шукав та опрацьовував додаткові історико-теоретичні та музичні матеріали протягом семестру, може бути звільнений від складання диференційованого заліку.

Підсумковий модульний контроль оцінюється від 1-25 балів. Різні форми роботи, оцінюються власною кількістю балів.

Тести включають 15 питань різного ступеню складності, максимально можлива кількість балів за одне питання — 1. Максимально можлива кількість балів за тестування — 15. Слухова музична вікторина включає 10 номерів, максимально можлива кількість балів за визначений один номер вікторини — 1. Максимально можлива кількість балів за слухову вікторину — 10. Максимально можлива сумарна кількість балів за тестування та слухову музичну вікторину — 25, що розподіляється за національною

шкалою оцінювання наступним чином: 20 — 25 балів — «5» (відмінно), 13 — 19 балів — «4 (добре), 7 — 12 балів — «3» (задовільно), 1 — 6 балів — «2» (незадовільно).

Від 1-25 балів	
20-25 б.	<ul style="list-style-type: none"> - Виконання тестових завдань максимально без помилок, або ж з допущенням дрібних неточностей. - Повна, послідовна письмова відповідь у визначенні музичного матеріалу номерів слухової вікторини, можливі мінімальні неточності.
13-19 б.	<ul style="list-style-type: none"> - Виконання тестових завдань з незначними помилками. - Окремі неточності та помилки у письмовій відповіді на визначення музичного матеріалу номерів слухової вікторини.
7-12 б.	<ul style="list-style-type: none"> - Велика кількість суттєвих помилок у виконаних тестових завдань. - Вагомі помилки у відповідях на визначення музичного матеріалу слухової вікторини.
1-6 б.	<ul style="list-style-type: none"> - Виконання 50% і менше тестового завдання. - Грубі помилки у відповідях на визначення музичного матеріалу слухової вікторини.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Модуль 1

Залік у 1 семестрі

Поточне оцінювання та самостійна робота										Підсумковий контроль: 1 (модульний), 2 (семестровий)		Разом
T 1	T2	T3	T4		T5	T6	T7	T8		Модульний	Семестровий (Залік)	
Максимальна кількість 5 балів	Максимальна кількість 5 балів	Максимальна кількість 5 балів	Максимальна кількість 10 балів		Максимальна кількість 5 балів	Максимальна кількість 5 балів	Максимальна кількість 5 балів	Максимальна кількість 10 балів		Максимальна кількість 25 балів	Максимальна кількість 25 балів	
1-5	1-5	1-5	1-5	1-5	1-5	1-5	1-5	1-5	1-5	1-25	1-25	

<p>Поточний контроль проводиться кожні 3,4 уроки й оцінюється від 1 до 5 балів. Максимальний бал поточного контролю 50 балів</p>	<p>Підсумковий модульний контроль проводиться наприкінці 1 семестру (модуля) й оцінюється від 1 до 25 балів.</p>	<p>Підсумковий семестровий контроль проводиться наприкінці 1 семестру (модуля) й оцінюється від 1 до 25 балів.</p>	
--	---	---	--

Залік у 2 семестрі Модуль 2

Поточне оцінювання та самостійна робота										Підсумковий контроль: 1 (модульний), 2 (семестровий)		Разом
T9	T10		T11		T12	T13		T14		Модульний	Семестровий (Залік)	
Максимальна кількість 5 балів	Максимальна кількість 10 балів		Максимальна кількість 10 балів		Максимальна кількість 5 балів	Максимальна кількість 10 балів		Максимальна кількість 10 балів		Максимальна кількість 25 балів	Максимальна кількість 25 балів	
1-5	1-5	1-5	1-5	1-5	1-5	1-5	1-5	1-5	1-5	1-25	1-25	
<p>Поточний контроль проводиться кожні 3,4 уроки й оцінюється від 1 до 5 балів. Максимальний бал поточного контролю 50 балів</p>										<p>Підсумковий модульний контроль проводиться наприкінці 3 семестру (модуля) й оцінюється від 1 до 25 балів.</p>	<p>Підсумковий семестровий контроль проводиться наприкінці 2 семестру (модуля) й оцінюється від 1 до 25 балів.</p>	

II рік навчання Залік у 3 семестрі (Модуль 3)

Поточне оцінювання та самостійна робота	Підсумковий контроль: 1 (модульний), 2 (семестровий)	Разом
---	--	-------

T15	T16		T17		T18		T19	T20		Модульний	Семестровий (Залік)	100
Максимальна кількість 5 балів	Максимальна кількість 10 балів		Максимальна кількість 10 балів		Максимальна кількість 10 балів		Максимальна кількість 5 балів	Максимальна кількість 10 балів		Максимальна кількість 25 балів	Максимальна кількість 25 балів	
1-5	1-5	1-5	1-5	1-5	1-5	1-5	1-5	1-5	1-5	1-25	1-25	
Поточний контроль проводиться кожні 3,4 уроки й оцінюється від 1 до 5 балів. Максимальний бал поточного контролю 50 балів										Підсумковий модульний контроль проводиться наприкінці змістового модуля й оцінюється від 1 до 25 балів.	Підсумковий семестровий контроль проводиться наприкінці семестру (модуля) й оцінюється від 1 до 25 балів.	3

Екзамен у 4 семестрі (Модуль 4)

Поточне оцінювання та самостійна робота										Підсумковий контроль: 1 (модульний), 2 (семестровий)		Разом
T21	T22	T23		T24		T25	T26			Модульний	Семестровий (Іспит)	100
Максимальна кількість 10 балів	Максимальна кількість 5 балів	Максимальна кількість 10 балів		Максимальна кількість 10 балів		Максимальна кількість 10 балів	Максимальна кількість 5 балів			Максимальна кількість 25 балів	Максимальна кількість 25 балів	
1-5	1-5	1-5	1-5	1-5	1-5	1-5	1-5	1-5		1-25	1-25	

Поточний контроль проводиться кожні 3,4 уроки й оцінюється від 1 до 5 балів. Максимальний бал поточного контролю 50 балів	Підсумковий модульний контроль проводиться наприкінці змістового модуля й оцінюється від 1 до 25 балів.	Підсумковий семестровий контроль проводиться наприкінці семестру (модуля) й оцінюється від 1 до 25 балів.	4
--	---	---	---

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Оцінка «*відмінно*», 90 — 100 балів, **A** (за системою ECTS) - *високий бал рейтингу* - виставляється студенту у випадку, коли він повністю володіє знанням музичного матеріалу; дає точні або майже точні відповіді на теоретичні питання; продукує оригінальні висновки; послідовно, повно і логічно викладає теоретичний матеріал; дає різнорівневий аналіз музичних творів та їх фрагментів; пише відповідні технічним вимогам та художньо цінні письмові роботи.

Оцінка «*добре*», 82 — 89 балів, **B** (за системою ECTS) - *достатній бал рейтингу* - виставляється студенту у випадку, коли він майже повністю володіє знанням музичного матеріалу обсягом; демонструє добрий рівень знань теоретичного матеріалу; повно розкриває зміст матеріалу відповідно до поставленого завдання; загалом правильно виконує завдання, але допускає дві-три неточності; не припускається грубих помилок у викладенні теоретичних положень.

Оцінка «*добре*», 74 — 81 балів, **C** (за системою ECTS) - *достатній бал рейтингу* - виставляється студенту у випадку, коли він володіє знанням більшості музичного матеріалу; демонструє достатній рівень знань теоретичного матеріалу; досить повно розкриває зміст матеріалу відповідно до поставленого завдання; загалом правильно виконує завдання, але допускає дві-три неточності; допускає дві-три неточності у визначенні

музикознавчих понять, обґрунтуванні висновків, узагальнень; не припускається грубих помилок у викладенні теоретичних положень.

Оцінка «задовільно», 64 — 73 бали, **D** (за системою ECTS) - *середній бал рейтингу* - виставляється студенту у випадку, коли він володіє знанням музичного матеріалу на посередньому рівні; демонструє задовільний рівень знань; не завжди точно розкриває зміст матеріалу; не завжди повно і правильно відповідає на питання; вирішує завдання фрагментарно; допускає суттєві помилки у вирішенні завдань; виклад матеріалу не відповідає вимогам повноти, системності, логічності.

Оцінка «задовільно», 60 — 63 бали, **E** (за системою ECTS) - *середній бал рейтингу* - виставляється студенту у випадку, коли він володіє знанням музичного матеріалу на задовільному рівні; демонструє задовільний рівень знань; не точно розкриває зміст матеріалу; не завжди повно і правильно відповідає на питання; вирішує завдання неповно; допускає суттєві помилки у вирішенні завдань; виклад матеріалу не відповідає вимогам повноти, системності, логічності.

Оцінка «незадовільно», 35 — 59 балів, **FX** (за системою ECTS) - *початковий бал рейтингу* - виставляється студенту у випадку, коли він володіє знанням музичного матеріалу менше, ніж з половини прикладів; неповно розкриває зміст матеріалу, допускає грубі помилки у його тлумаченні; не володіє спеціальною термінологією; не може впоратися з практичним завданням; допускає грубі помилки у викладенні матеріалу; демонструє незадовільний рівень знань.

Оцінка «незадовільно», 0 — 34 бали, **F** (за системою ECTS) - *не зараховано (н/а)* - виставляється студенту у випадку, коли він володіє знанням музичного матеріалу на початковому рівні; не розкриває зміст матеріалу, допускає грубі помилки у його тлумаченні; не може впоратися з практичним завданням; допускає грубі помилки у викладенні матеріалу; демонструє вкрай незадовільний рівень знань.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1.

Змістовий модуль 1. Музична культура від античності до Бароко.

Тема 1. Музична культура античності.

Грецьке походження слова «музика». Значення давньогрецької музики для розвитку професійної європейської музичної культури. Роль музики в освіті та вихованні. Музично-теоретичні трактати, зображення на статуетках, амфорах, літературні твори як джерела інформації про античну музику. Зв'язки музики з античною міфологією.

Античні музичні інструменти: ліра, кіфара, псалтерій, авлос, флейта Пана, тимпан тощо.

Зв'язок музики з театральним мистецтвом. Синкретичність авторства літературної основи та музики. Музичні партії корифея, акторів, хор як коментатор подій. Народні пісенні мелодії в давньогрецьких комедіях.

Античне вчення про гармонію сфер, опора на математичні пропорції та математичне обґрунтування музичної інтерваліки Піфагором, піфагорійський стрій.

Питання музичної естетики: диференціація піснеспівів за жанрами в «Законах» Платона, вчення про зв'язок музики і катарсису в працях Аристотеля.

Літерна нотація, тетра хорди як основа ладової системи.

Тема 2. Музична культура Середньовіччя.

Значимість епохи Середньовіччя у розвитку церковної та світської музичної культури, музичної нотації, музичних інструментів, формуванні багатоголосся. Історичний проміжок (V – XIV ст.), виникнення і трактування терміну «Середньовіччя». Історичні передумови розвитку музичної культури: падіння Західно-Римської імперії, значимість Візантійської імперії, концентрація життя в феодальних замках, культура лицарства, домінування християнської церкви. Періодизація: Раннє, Високе і Пізнє Середньовіччя. Поділ церкви на православну і католицьку.

Візантійський розспів у православній традиції та його регіональні варіанти: грецький, сербський, болгарський, знаменний розспів. Характерні особливості: народне походження, ритмізація, орнаментика з елементами мікрохроматики, елементи імпровізаційності, система осьмогласся, спів національною мовою, наявність ісону.

Григоріанський хорал у католицькій традиції. Музичні особливості: одноголосність, залежність ритму від тексту, вузький діапазон, перевага поступеневого руху, опора на діатонічні церковні лади. Антифонний та респонсорний спів.

Особливості невмєної музичної нотації: відсутність точної фіксації звуку, показ приблизного руху мелодії, темпу і характеру виконання.

Формування в IX ст. жанру органуму. Види: паралельний, вільний, мелізматичний, метризований. Творчість Леоніна і Перотина.

Реформа Гвідо з Арєццо: введення чотирилінійного нотного стану, ключів.

Зародження з XI ст. світської музичної культури в творчості трубадурів, труверів, мінезінгерів.

Тема 3. Музична культура Відродження.

Історичний проміжок (XIV – XVI ст.), зародження і розквіт в Італії та інших європейських країнах, пізній Ренесанс в країнах Північної Європи. Значення терміну — відродження античного спадку. Історичні передумови: ріст міст-республік, значимість нових верств населення — ремісників, торговців, банкірів; поява протестантизму, географічні відкриття, геліоцентрична концепція Коперника, винайдення книгодрукування.

Значимість світської музичної культури. Формування нових світських жанрів — шансону, мадригалу, опери як намагання відродити античну музичну драму. Розквіт поліфонії строгого стилю у творчості композиторів нідерландської школи. Правила поліфонії строгого стилю: розташування дисонансу між консонансами, заборона ходу на збільшені та зменшені інтервали, заборона великих стрибків, двох стрибків підряд та ін. Значення поліфонії строгого стилю: розробка принципу комплементарності, всіх форм імітації та канону, основних форм поліфонічної роботи з темою.

Розвиток музичних інструментів — органу, лютні, сімейства віол.

Тема 4. Музична культура Бароко.

Історичний проміжок (XVII – перша пол. XVIII ст.), історичні передумови: втрата Італією економічної та політичної могутності, прагнення католицької церкви втримати домінуюче становище, наукові відкриття в області астрономії (винайдення телескопу, доведення Галілеєм обертання Землі довкола Сонця), медицини (винайдення мікроскопу, відкриття світу мікроорганізмів).

Кілька версій походження терміну — «perola barrosa», «verussa», «barosa» як прийом софістики. Загальні риси стилю Бароко: напруженість,

динамічність, експресивність, контрастність образів, прагнення до пишності (велика кількість деталей в інтер'єрі, музичній мові), злиття реальності та ілюзії.

Особливості музичної культури: кристалізація мажоро-мінорної тональної системи, рівномірно-темперованого музичного строю, значимість поліфонії вільного стилю, музично-риторичні фігури, теорія афектів, клавесин як емблеми Барокової музики, формування старовинного оркестру з нерегламентованим складом, обов'язковою присутністю basso continuo. Французька клавірна школа. Розвиток жанрів інструментального концерту, танцювальної сюїти, поліфонічного циклу, опери seria та опери buffa, французької ліричної трагедії, ораторії. Мистецтво співу кастратів і техніка bel canto.

Творчість Г. Ф. Генделя та Й. С. Баха як вершина стилю Бароко в музиці. Значимість жанрів опери-seria та ораторії в творчості Г. Ф. Генделя. Загальний огляд опери «Ринальдо», ораторій «Месія», «Самсон», сюїт Генделя для клавесину №4 (жанр сарабанди), №7 (жанр пасакалії, «золота секвенція») та оркестру («Музика королівського феєрверку»).

Творчий шлях Й. С. Баха: Веймарський період з домінуванням органної музики, клавірна та оркестрова творчість у кетенському періоді, вокально-інструментальні жанри в ляйпцізькому періоді. Органна творчість Й. С. Баха — будова органу, хоральні прелюдії, Токата і fuga d-moll. Клавірна творчість, два томи «Добре темперованого клавіру»: історія виникнення циклів, тональний план, жанри прелюдії та фуґи, аналіз найвідоміших творів циклів. Висока меса h-moll: історія створення, жанр католицької меси, драматургія твору на співставленні двох контрастних сфер — страждання, смутку і радості, торжества, поняття юбіляції, аналіз найважливіших номерів твору.

Змістовий модуль 2. Музична культура класицизму.

Тема 5. Просвітництво та Віденський музичний класицизм. Передумови для розвитку жанрів інструментальної музики.

Історичний проміжок (XVII – XVIII ст.), історичні передумови: буржуазна революція, наукова революція — відокремлення механіки, фізики, математики, медицини, астрономії від філософії та теології, відкриття Ньютона, Лейбніца, Декарта, значимість ідей Просвітництва, раціоналістичний світогляд.

Значення терміну «classicus» - «зразковий». Формування класичних жанрів сонати, симфонії, інструментального концерту, квартету;

класичного симфонічного оркестру; класичних музичних форм — періоду, одно-, дво-, тричастинної форм, варіацій, рондо, сонатної форми, домінування гомофонно-гармонічної фактури. Розгортання чітко організованої музичної форми як основа розвитку музичного твору. Творчість композиторів Мангеймської школи.

Тема 6. Реформа опери *seria* у творчості К. В. Глюка.

Криза жанру опери *seria* та його реформа у творчості К. В. Глюка.

К. В. Глюк - композитор-просвітник, старший сучасник Й. Гайдна. Віденський та Паризький реформаторські періоди творчості композитора. Вплив ідей Просвітництва на творчість К. В. Глюка.

Оперна реформа та шляхи її втілення: значимість сюжету, смислова наповненість арій, речитативів, хорів, оркестрових епізодів, наскрізних сцен. Оперна реформа на прикладі опери «Орфей та Еврідіка»: відмінність сюжету та міфу, характеристика основних персонажів (Орфея, Еврідіки, фурій), музичне новаторство II дії опери на прикладі сцени Орфея з фуріями, сцени з блаженними душами, відображення естетики класицизму в мажорній арії Орфея з III дії «Загубив я Еврідіку».

Тема 7. Творчість Й. Гайдна - формування жанри класичної сонати і симфонії.

Життєвий та творчий шлях Й. Гайдна: дитячі роки, важка юність у Відні, значення музичної культури Відня та клавірних сонат Ф. Е. Баха для творчого становлення та формування стилю композитора. Робота з оркестром родини Естергазі, можливість завжди виконувати і чути свою музику, створення класичних зразків клавірної сонати, симфонії, квартету. Втілення ідей Просвітництва у творчості композитора. 12 «Лондонських» - останніх - симфоній Гайдна як одне з найвищих досягнень класичного симфонізму.

Соната для клавіру e-moll як приклад жанру класичної сонати: 3-частинний цикл, сонатна форма з двома основним темами — головною і побічною партіями та двома допоміжними — сполучною і заключною партіями, трьома основними розділами (експозицією — знайомство з основними та допоміжними темами, розробкою — їх розвитком та репризою — їх повторенням в основній тональності), двома можливими (вступом і кодою). I частина у формі сонатного Allegro без вступу і з кодою, II частина як ліричний центр твору, III частина у формі рондо, близька за характером до I частини. Симфонія №103 Es-dur («З тремоло литавр») як приклад жанру класичної симфонії: чотиричастинний сонатно-

симфонічний цикл, де I частина — сонатне Allegro, II частина — ліричний центр твору, III частина — менует, IV частина — фінал, близький за характером до I частини; опора на танцювальність у симфонії, «народний» менует у III частині, «золотий хід валторн» у IV частині.

Тема 8. Творчість В. А. Моцарта і Л. ван Бетховена — вершина музичного класицизму.

Творчий шлях В. А. Моцарта: дитинство у Зальцбурзі, поїздки країнами Європи, їх значення для становлення та розвитку композитора. Робота в Зальцбурзі, тяжіння до музичного театру. Віденський період життя та творчості — час написання найвідоміших творів. Універсалізм як ознака геніальності композитора. Жанри творчості. Тип особистості композитора.

Соната A-dur як один із найвідоміших творів композитора даного жанру. Тричастинна структура, нетипове трактування частин, де I частина — у формі варіацій з танцювальною темою з рисами сициліани, II частина — ліричний центр, III частина — швидка, у стилі «alla turca».

Значення симфонічної творчості В. А. Моцарта. Симфонія №40 g-moll як передвісниця музичного романтизму. Чотиричастинний цикл симфонії, де I частина — сонатне Allegro з типовими за тональним співвідношенням та образним наповненням темами, II частина — ліричний центр, III частина — менует, IV частина — фінал в сонатній формі, близький за характером до I частини.

Значення В. А. Моцарта як оперного композитора та драматурга. Опера «Весілля Фігаро» — яскравий зразок його оперної реформи. Літературна основа, характеристика основних дійових осіб, новаторство в трактуванні персонажів. Композиція, драматургія, в т. ч. значення ансамблевих номерів в кінці дій. Характеристика основних номерів опери — арій Фігаро, Керубіно з I дії, графіні з II дії, Сюзанни з IV дії.

Реквієм — останній твір В. А. Моцарта. Історія створення, незавершення його композитором. Жанр заупокійної меси. Характеристика основних тем твору.

Значення творчості Л. ван Бетховена як перехідного етапу від класицизму до романтичної естетики. Творчий шлях композитора: дитинство в Бонні, зустріч з Й. Гайдном та В. А. Моцартом. Віденський період, глухота, розмовні зошити. Жанри творчості. Тип особистості композитора. Значення ідей Великої французької революції та, загалом, образів боротьби для його творчості. Вияв романтичних тенденцій у зрілій та пізній творчості композитора.

Соната №8 c-moll як яскравий приклад індивідуального стилю Л. ван Бетховена. Тричастинна структура, де I частина — в сонатній формі з великим та вагомими вступом на двох конфліктних тематичних елементах, образом боротьби — центральними в частині; II частина — ліричний центр з кантиленною мелодією, III частина — рондо-соната, близька за характером до I частини.

Симфонія №5 як приклад новаторського трактування сонатно-симфонічного циклу з маршем у III частині замість менуету. Драматургія твору «від боротьби до перемоги» та її реалізація в музиці. Соло гобоя в репризі I частини як передтеча романтичної музичної естетики та як вияв характерної риси Бетховена — композитора-симфоніста — наділяти сольною партією будь-який інструмент оркестру.

Увертюра «Егмонт» як квінтесенція драматургії одноіменної драми. Втілення сюжету в творі на основі протиставлення двох контрастних образних сфер іспанців та нідерландців, образів боротьби і перемоги. Новаторське трактування сонатної форми як єдиного цілого, насиченого активним розвитком. Трактування увертюри як самостійного музичного твору.

МОДУЛЬ 2.

Змістовий модуль 3. Романтизм у музиці першої половини XIX століття.

Тема 9. Загальна характеристика стилю романтизму в музиці.

Історичний проміжок музичного романтизму. Історичні передумови виникнення: Велика французька революція, національно-визвольні революції, праця А. Шопенгауера «Світ як воля та уявлення». Характерні риси романтичного світогляду: самоцінність особистості, культ почуття, конфлікт із дійсністю, песимізм. Тип романтичного героя. Представники в літературі, живописі, музиці. Характерні риси романтичної музики.

Тема 10. Творчість композиторів австро-німецької школи (Ф. Шуберта, Р. Шумана, К. М. фон Вебера, Ф. Мендельсона).

Значення творчості Ф. Шуберта у формуванні стилю романтизму в музиці. Творчий шлях: дитинство, навчання в конвікті, віденський період, шубертіади. Романтичні риси особистості і життєвого та творчого шляху Ф. Шуберта. Жанри творчості. Пісня — один із найважливіших жанрів творчості композитора та характерний жанр для музичного романтизму. Характерні риси пісень Шуберта: різножанровість, почуття та образи природи, побутові замальовки як основні образи, мелодика на основі

австро-німецького фольклору, вагоме значення фортепіанної партії. Аналіз пісень «Форель», «Гретхен за прялкою», «Серенада», «Лісовий цар» тощо.

Вокальні цикли «Прекрасна млинарка» та «Зимовий шлях» — вершина вокальної творчості Ф. Шуберта, перші зразки пісенного циклу у романтичній музиці. Характерні риси циклів: романтична тематика мандрів, нещасливого кохання, смерті, образів природи. Композиція та драматургія циклів. Аналіз ключових номерів.

Романтична концепція Симфонії №8 («Незакінченої») в образному наповненні основних тем, композиції та драматургії твору. Музичний аналіз I та II частин твору.

Значення опери «Чарівний стрілець» К. М. Вебера як першої німецької національної опери та яскравого прикладу романтичної опери. Відмінності з літературним першоджерелом. Характеристика головних персонажів. Драматургія на протиставленні сфери добра і зла, музична характеристика кожної зі сфер. Поняття лейтмотиву в музиці. Значення увертюри як уособлення драматургії та інтонаційної сфери опери. Аналіз найважливіших номерів опери.

Значення Р. Шумана для романтичної музичної естетики. Діяльність як піаніста, композитора і критика. Основні етапи творчості. Жанри творчості. Тип особистості. Образи Флорестана та Евзебія. Вокальний цикл «Любов поета»: літературна основа, типово романтична тематика і музична мова, композиція та драматургія циклу. Аналіз основних номерів. «Карнавал» як один із перших видатних романтичних фортепіанних циклів. Тематика твору: образи членів «Давидового братства». Композиція циклу, музичні особливості: значення монограми ASCH, тематичні зв'язки, коротка тривалість номерів тощо. Музична характеристика основних п'єс циклу.

Значення композиторської, диригентської, музично-громадської діяльності Ф. Мендельсона. Романтичні риси творчості композитора: образи природи, елегійні, фантастичні образи, опора на пісенний жанр, програмність симфонічних творів.

Тема 11. Творчість композиторів Італії, Франції, Польщі (Дж. Россіні, В. Белліні, Г. Доніцетті, Г. Берліоза, Ф. Шопена).

Творчість Дж. Россіні на перетині класицизму та романтизму. Творчий шлях композитора, діяльність у Болоньї та Парижі. Тип особистості. Оперний жанр як домінуючий. Особливості оперної творчості Дж. Россіні. Опера «Севільський цирульник» — яскравий приклад комічної опери. Історія створення, літературне першоджерело, характеристика персонажів.

Композиція і драматургія твору. Музична характеристика основних номерів опери.

Значення оперної творчості В. Белліні та Г. Доницетті для розквіту класичного *bel canto* та вокального виконавства середини ХІХ ст. Особливості оперної творчості В. Белліні: героїчна тематика, що реалізується в пафосних, маршових, декламаційних музичних інтонаціях, мелодика арій кантиленна, довгого дихання з витончено вплетеними фіоритурами, простота оркестрового супроводу. Особливості оперної творчості Г. Доницетті: різножанровість опер, легкі мелодії з народно-пісенними інтонаціями та надмірною віртуозністю, виразність окремих оркестрових фрагментів. Характеристика найвідоміших арій з опер «Норма», «Любовний напій», «Лючія ді Ламмермур».

Значення композиторської, диригентської, критичної діяльності Г. Берліоза. Творчий шлях композитора. Романтичні риси особистості. Жанри творчості. «Фантастична симфонія» — перша романтична програмна симфонія. Історія створення, програма твору. Композиція, драматургія симфонії, лейтмотив коханої. Поняття тембрової драматургії. Музичний аналіз частин твору.

Змістовий модуль 4. Формування і розвиток нових європейських національних музичних шкіл в межах романтичної традиції.

Тема 12. Формування польської національної композиторської школи. Творчість Ф. Шопена, С. Монюшко.

Ф. Шопен — засновник польської академічної музики. Творчий шлях: польський та французький періоди, діяльність в якості піаніста і композитора, зв'язок із А. Дюдеван (Жорж Санд). Жанри творчості. Особливості фортепіанної творчості Ф. Шопена: національна тематика, романтичні образи, м'який та глибокий звук, мелодика широкого дихання з елементами *bel canto*, фігуративний супровід. Розгляд танцювальних мініатюр: новаторство мазурок, полонезів, вальсів. Розгляд нетанцювальних мініатюр: новаторство прелюдій, етюдів, ноктюрнів. Аналіз найвідоміших мініатюр. Крупні жанри фортепіанної музики: соната, балада, скерцо. Цикл «24 прелюдії»: логіка та особливості будови, жанрова основа. Аналіз ключових прелюдій циклу.

Станіслав Монюшко - видатний польський композитор середини ХІХ сторіччя. Є автором пісень, оперет, балетів, опер. Його пісні заклали основи польської національної вокальної музики. Станіслав Монюшко вважається засновником польської класичної національної опери - ним написано понад

15 опер. Також Монюшко створив перші взірці польської національної симфонічної музики.

Тема 13. Формування угорської та чеської композиторських шкіл. Творчість Ф. Ліста, Б. Сметани.

Ф. Ліст — засновник угорської академічної музики, творець жанрів рапсодії та симфонічної поеми, один із найвидатніших піаністів-віртуозів XIX ст. Творчий шлях: Угорщина, Париж, період мандрів, Веймар, Рим. Тип особистості, жанри творчості. Характерні риси фортепіанних творів Ф. Ліста: віртуозність, оркестровість звучання, звукозображальність.

Транскрипції та парафрази Ф. Ліста: особливості та призначення жанру в творчості композитора. Музичні особливості угорських рапсодій: двочастинна форма, опора на угорський лад, імітація народних інструментів. Фортепіанний цикл «Роки мандрів» — яскравий приклад фортепіанного програмного романтичного циклу та ідеї синтезу мистецтв. Тематика, композиція твору, музичний аналіз найвідоміших номерів.

Особливості жанру симфонічної поеми: одночастинність, програмність. Симфонічна поема «Прелюди» як яскравий зразок жанру: історія створення, програма, сонатна форма з епізодом та динамізованою дзеркальною репризою, принцип монотематизму, музичний аналіз основних тем твору.

Значення Б. Сметани та А. Дворжака у становленні чеської композиторської школи. Жанри творчості композиторів. Романтичні риси творів композиторів: опора на народну тематику та образи природи, чеський фольклор, гармонія з використанням побічних акордів, септакордів. Опера «Продана наречена» та симфонія «Моя Батьківщина» Б. Сметани як перші зразки жанрів опери та симфонії в чеській музиці. Творчість А. Дворжака як вершина розвитку чеської музики XIX ст. Симфонія №9 «З Нового Світу» — зразок пізньоромантичної симфонії. Поєднання у творі чеських та американських фольклорних джерел. Аналіз частин твору.

Тема 14. Формування норвезької та фінської композиторських шкіл. Творчість Е. Гріга, Я. Сібеліуса.

Е. Гріг — засновник норвезької академічної музики. Жанри творчості композитора, джерела творчості: образи природи, персонажі норвезького фольклору, музичний норвезький фольклор. Вокальна та інструментальна мініатюра в творчості Е. Гріга. Концерт для фортепіано з оркестром — зразок романтичного інструментального концерту другої половини XIX ст.

Музика до драми Г. Ібсена «Пер Гюнт» як яскравий зразок стилю Е. Гріга та пізньоромантичної музики: історія створення, створення сюїти на основі найвідоміших номерів. Характеристика основних персонажів, композиція драми та сюїти, музична характеристика найвідоміших номерів.

Я. Сібеліус — засновник фінської композиторської школи, представник «золотої доби» фінського мистецтва межі XIX — XX ст. Жанри творчості, вагомість симфонічного жанру. Характерні риси творчості: національна тематика, пізньоромантична музична мова, опора на класичні музичні форми. Огляд симфонічної поеми «Фінляндія».

МОДУЛЬ 3.

Змістовий модуль 5. Розвиток оперного жанру в європейській музичній культурі другої половини XIX - початку XX століття.

Тема 15. Оперні тенденції в європейській музиці другої половини XIX століття. Оперна реформа Р. Вагнера.

Р. Вагнер — оперний реформатор, один із найвидатніших оперних композиторів в історії музики, диригент, теоретик мистецтва. Творчий шлях: Лейпціг, Париж, Дрезден, Швейцарія, Баварія; стосунки з Ф. Лістом та його донькою Козімою Ліст, королем Людвігом II Баварським. Дім фестивалів у Байройті (Bayreuth Festspielhaus): історія створення та архітектурні особливості будівлі, Байройтський фестиваль.

Тип особистості Р. Вагнера. Жанри творчості композитора, домінування оперного жанру, теоретичні праці. Принципи оперної реформи Р. Вагнера: першочерговість драми й пов'язані з цим поняття «Handlung» («діяння»), «Gesamtkunstwerk» — «твір всього мистецтва»; повна єдність дії та музики, синкретизм мислення композитора-лібретиста, вагомість «високої» тематики, закладеної в міфах «вічні» теми кохання, самопожертви в ім'я кохання, гріха та покути через смерть; наскрізна музична композиція, що опирається на систему лейтмотивів; вагома роль оркестру та його трансформація в операх Р. Вагнера.

Опера «Лоенгрін» — одна з перших реформаторських опер Р. Вагнера. Історія створення, літературна основа. Характеристика основних персонажів. Композиція та драматургія опери: образне та музичне протиставлення сфер добра і зла, опора на систему лейтмотивів. Характеристика основних номерів та сцен опери.

Увертюра до опери «Тангейзер»: втілення у ній основної ідеї опери, масштабність увертюри, використання в ній широкого кола лейтмотивів

опери. Особливості будови увертюри. Її художня завершеність як самостійного симфонічного твору.

«Перстень нібелунга» — наймасштабніший оперний твір (тетралогія) в історії музики. Головна ідея. Огляд фрагментів: «Політ валькірій» та «Заклинання вогню» з 3 дії опери «Валькірія» та Траурного маршу з опери «Присмерки богів».

Тема 16. Формування та розвиток ліричної опери. Творчість Ш. Гуно, Ж. Бізе. Творчість П. Чайковського.

Значення творчості Ш. Гуно та Ж. Бізе для розвитку жанру опери у Франції в другій половині XIX ст. Зародження французької ліричної опери у творчості Ш. Гуно. Опера «Кармен» Ж. Бізе — одна з вершин оперного жанру. Історія створення опери, відмінності з літературною основою. Образна та музична характеристика дійових осіб: фольклорна основа партії Кармен та циганок, аріозність в партії Хозе, декламаційність у драматичних моментах опери. Композиція опери, драматургія контрасту, значення тематичних арок, лейтмотиву долі. Музичні особливості опери: опора на іспанський фольклор, роль оркестру в зображенні жанрових та драматичних сцен. Аналіз основних номерів опери.

П. Чайковський — один із найвидатніших композиторів пізнього романтизму. Творчий шлях: роки навчання, творче становлення, світове визнання, загадка смерті композитора. Зв'язки композитора з Україною: родовід, перебування на Черкащині та Вінниччині, стосунки з Н. фон Мекк, творчість. Тип особистості. Жанри творчості, вагомість оперного та симфонічного жанрів, їх взаємопроникнення. Симфонічний жанр у творчості П. Чайковського: підвиди, тематика (внутрішній світ людини, конфлікт із зовнішнім світом, образи природи, тема мандрів), програмність, музичні особливості. Симфонія № 6 — яскравий зразок пізньоромантичної симфонії. Історія створення, програмність та автобіографічність твору, варіанти трактування програми. Композиція і драматургія твору: дві образні сфери та їх музичне втілення. Музичний аналіз частин симфонії в аспекті програмності твору

Значення оперного жанру в творчості П. Чайковського. Взаємопроникнення оперної і симфонічної музики. Опері «Євгеній Онегін» та «Пікова дама» — вершини оперної творчості П. Чайковського. Історія створення опери «Євгеній Онегін», жанр «ліричних сцен». Характеристика персонажів, вагомість образу Тетяни як центрального у

творі. Музичні особливості опери: опора на аріозність, романсовість, народні пісні, тематичні арки твору. Композиція та драматургія. Музичний аналіз основних номерів та сцен опери. Історія створення опери «Пікова дама». Характеристика персонажів, композиція та драматургія твору. Музичні особливості опери, в т. ч. роль оркестру, темброва драматургія і лейтмотивна система. Музичний аналіз основних номерів та сцен.

Тема 17. Оперний жанр в Італії. Творчість Дж. Верді, П. Масканьї, Р. Леонкавалло, Дж. Пуччіні.

Значення творчості Дж. Верді та Дж. Пуччіні в розвитку італійської опери в другій половині XIX — початку XX ст. Дж. Верді — один із найвидатніших оперних композиторів в історії музики. Особливості оперного жанру в творчості композитора: різножанровість опер, різносторонність сюжетів, детальне змалювання характерів, домінування мелодії й допоміжна роль оркестру, використання системи лейтмотивів.

Опера «Ріголетто» — одна з вершин оперної творчості Дж. Верді. Відмінності з літературною основою, характеристика персонажів, багатогранний образ Ріголетто як центральний у творі. Композиція і драматургія твору, музичні особливості: пісенна та аріозна основа партій Герцога і Джильди, декламаційний тематизм в партії Ріголетто, вагомість та яскравість ансамблевих, хорових та оркестрових фрагментів твору. Аналіз основних номерів та сцен опери.

Історія створення опери «Аїда», літературна основа. Образна та музична характеристика персонажів: багатогранність образів, романсово-пісенна основа вокальної партії Аїди, героїчні, ліричні, лірико-драматичні інтонації в партії Радамеса. Композиція та драматургія твору: драматургія контрасту, двопланова драматургія, принцип конфліктних протиставлень. Музичні особливості твору: імітація східної музики через використання збільшених секунд, мелізматика, хроматизмів, домінантового ладу, гри на арфі як асоціація зі східними струнно-щипковими інструментами. Аналіз основних номерів та сцен опери.

Оперний жанр як основний в творчості Дж. Пуччіні. Риси оперної музики композитора: пізньо-романтичний стиль з рисами веризму, детальна продуманість лібрето, опора на виразну мелодику у вокальних партіях як центральний музично-виразовий засіб (в т. ч. «пуччинівські октави»), об'єднання номерів у наскрізні сцени, використання замість розгорнених вокальних та оркестрових номерів короткі вступи та аріозо, хорових речитативів, що динамізують дію. Аналіз фрагментів з опер «Богема» та «Мадам Баттерфляй».

Змістовий модуль 6. Провідні музичні тенденції Європи на межі XIX - XX століть.

Тема 18. Австро-німецька інструментальна музика останньої третини XIX – початку XX століття. Творчість Й. Брамса, Г. Малера, Р. Штрауса, А. Брукнера.

Значення творчості Й. Брамса, Г. Малера та Р. Штрауса в розвитку інструментальної музики останньої третини XIX — поч. XX ст. Характерні риси творчості Й. Брамса: пізньоромантична основа з неокласичними рисами, ліризм. Вагомий внесок композитора в різні музичні жанри, особливе значення симфонічних творів. Опора на класичну структуру жанру симфонії, романтична образність, драматичність концепцій, пісенно-танцювальний тематизм. Симфонія № 4 — вершина симфонічної творчості Й. Брамса. Історія створення симфонії, структура та особливості трактування симфонічного циклу. Аналіз основних тем симфонії та специфіки музичного розвитку твору.

Постать Г. Малера — видатного австрійського композитора та диригента другої половини XIX — поч. XX ст. Успіх в диригентській кар'єрі та вузьке коло сучасних Г. Малеру шанувальників його музики. Диригентська робота в європейських оперних театрах. Творчість композитора як місток між пізнім романтизмом та модернізмом, вплив на композиторів-модерністів першої половини XX ст. Риси експресіонізму у творчості Г. Малера. Вокальна творчість композитора: органічне поєднання у його піснях австрійського, німецького, чеського фольклору, традицій класичної та романтичної музики. Симфонізація пісенного жанру. Цикл «Пісні мандрівного підмайстра»: опора на традиції Ф. Шуберта. Композиція і драматургія циклу. Особливості музичної мови. Роль оркестру в розкритті образного змісту пісень. Вагомий внесок в симфонічний жанр. Характерні риси симфонічної творчості композитора: стильовий еклектизм, зв'язок між піснями та симфоніями композитора, опора на народні австро-німецькі пісні й танці, великі масштаби творів, великий склад оркестру, залучення хору та співаків-солістів, різкі протиставлення трагедії, пафосу, ностальгії та іронії, пародії, варіаційний метод розвитку, тематичні ремінісценції, політематизм, вагомість поліфонії, опора на просту танцювальну і маршову метроритміку, новаторства в оркестровці (введення в оркестр нових інструментів та нетрадиційне використання звичних). Симфонії № 1, 5 — найвідоміші симфонічні твори Г. Малера. Музичний аналіз симфоній.

Р. Штраус — видатний німецький композитор останньої третини XIX — першої половини XX ст., представник пізнього романтизму в музиці. Вагомий внесок в жанри симфонічної поеми та опери. Музичний театр Р. Штрауса (опери «Електра», «Саломея») як один з перших проявів експресіонізму в музиці. Характерні риси симфонічних поем Р. Штрауса: використання образів та сюжетів з «класики» світової літератури, відомих легенд і філософський творів монотематичний розвиток, лейтмотивна система, театральність образів з використанням звукозображальності, вишуканість оркестровки. «Дон Жуан» та «Веселі забави Тіля Уленшпігеля» — найвідоміші симфонічні поеми Р. Штрауса. Музичний аналіз симфонічної поем «Дон Жуан» та «Веселі забави Тіля Уленшпігеля».

Тема 19. Імпресіонізм у музиці. Творчість французьких композиторів межі XIX – XX століття (К. Дебюссі, М. Равеля).

Імпресіонізм — стильовий напрямок останньої третини XIX — поч. XX ст. Значення живопису у становленні стильового напрямку. Тематика імпресіоністських картин: повітряність, сонячні відблиски, гра світло-тіні, послаблення відчуття реальності, форми, поверхневий погляд замість підняття глибоких тем. Риси імпресіоністських музичних творів: образисті стани замість сповненого подіями розгортання сюжету, розмитість образів, зміна ієрархії музично-виразових засобів: короткі мелодії поступаються за виразністю гармонії та фактурі, колористична гармонія з великою кількістю побічних тризвуків, септакордів без розв'язань, несподіваних переходів в далекі тональності, елементів цілотнового ладу, кварто-квінтових акордів, кількашарова фактура з ефектом просторовості, розмитість контурів музичної форми.

К. Дебюссі — фундатор музичного імпресіонізму. Зближення і творча дружба з поетами-символістами (П. Верленом, П. Луїсом та іншими), створення вокальних творів на їхні тексти. Пейзажні мотиви у творчості 80-х років, оригінальне перевтілення музичних жанрів (пісні, танцю) у вокальних творах («Мандоліна», «Фантюші»). Симфонічний прелюд «Післяполудневий відпочинок фавна» К. Дебюссі — музичний маніфест стилю імпресіонізму. Зв'язок з однойменною поемою С. Малларме, зміст твору як послідовність пейзажів з бажаннями, мріями, сном фавна в післяполудневу спеку. Образ знемоги в початковій хроматизованій темі, що виконується флейтою. «24 прелюдії» для фортепіано К. Дебюссі як енциклопедія образів та стилю композитора. Структура циклу, тематика: враження композитора від певного образу. Програмність п'єс, зафіксована

в назвах в кінці кожного твору. Імпресіоністські риси прелюдій. Аналіз окремих п'єс циклу.

Творчість М. Равеля — одного з найяскравіших французьких композиторів кінця XIX — першої третини XX ст. Музична мова композитора: використання натуральних ладів поруч зі складними гармоніями та модуляціями, джазових елементів, значення танцювальних жанрів у формуванні музичних тем. Імпресіоністські та неокласичні риси стилю М. Равеля на прикладі фортепіанних творів «Павана на смерть інфанти», «Гра води» та фортепіанної сюїти «Гробниця Куперена». «Болеро» — один із найвідоміших оркестрових творів в історії музики. Особливості задуму та будови твору.

Тема 20. Загальна характеристика розвитку музики в першій половині XX століття. Музичний експресіонізм. Творчість композиторів нововіденської школи (А. Шенберга, А. Берга, А. Веберна).

Історичні передумови новацій в музиці першої половини XX ст.: Перша світова війна, наукова революція, урбанізація. Антиромантичні тенденції в музиці. Виникнення нових музичних стильових напрямків: експресіонізму, неофольклоризму, неокласицизму, урбаністична тематика, поява авангардних елементів. Новації в музично-виразових засобах: домінування мелодики інструментального типу з великої кількістю стрибків, емансипація дисонансу, розширена тональність, поліакордика, асиметрична ритміка, поліфонічна фактура. Винайдення серійної техніки композиції.

Значення творчості А. Шенберга в формуванні музичного експресіонізму, винайденні додекафонного методу композиції, становленні «нововіденської школи». Європейський та американський періоди творчості. Педагогічна діяльність А. Шенберга. Значимість різних жанрів творчості. Мелодрама для голосу та ансамблю «Місячний П'єро» як один із найяскравіших зразків музичного експресіонізму. Літературна основа, експресіоністські образи циклу. Новаторство виконавського складу, вокальної техніки (манера співу *sprechgesang*). Структура циклу, аналіз окремих номерів. Сатирично-викривальна «Ода Наполеонові» та кантата «Свідок із Варшави» — вершини творчості А. Шенберга.

А. Берг — яскравий представник експресіонізму в музиці. Правдивість, життєвість творчості композитора. Зв'язки з мистецтвом пізнього романтизму. Конкретність образів, широке використання побутових жанрів. Опера «Воццек» — найбільше досягнення музичного експресіонізму, одне з найвидатніших досягнень оперного мистецтва XX

ст. Характерна для експресіонізму двоплановість драматургії опери. Будова музичної драматургії твору на поєднанні безперервної плинності і розірваності музичної тканини. Атональність музики. Створення на її основі тривожної атмосфери нестійкості, збудженості. Концерт для скрипки з оркестром — вершина інструментальної музики А. Берга. Пишнобарвність оркестровки, віртуозність скрипкової партії. Зіставлення народно-танцювальної мелодії та теми хоралу Й. С. Баха як засобу втілення драматичного програмного задуму.

А. Веберн — композитор, диригент, філософ, музикознавець. Риси стилю: гранична сконцентрованість і лаконізм виразу. Підпорядкування додекафонії усіх елементів виразності. Надання переваги невеликим камерно-інструментальним та вокальним жанрам.

МОДУЛЬ 4.

Змістовий модуль 7. Музична культура першої половини XX століття.

Тема 21. Творчість композиторів Франції, Німеччини, Угорщини («Французької шістки», Б. Бартока, П. Гіндеміта, К. Орфа).

Стиль неокласицизм як повернення до естетичних принципів доромантичної доби. Характерні риси неокласицизму в музиці: звернення до античної тематики, доромантичних жанрів сонати, симфонії, концерту класичного і Барокового зразків, мадригалу, класичних та Барокових поліфонічних форм, старовинних музичних інструментів, об'єктивний характер висловлювання, поєднання доромантичних музичних елементів з сучасною музичною мовою. Аналіз творів П. Гіндеміта, Б. Бартока як зразків музичного неокласицизму.

Існування у Франції гуртка «Шістка» в 1917 — 1925 роках в контексті антиромантичних тенденцій в музиці та на противагу імпресіонізму та атональній музиці А. Шенберга. Значення Е. Саті та Ж. Кокто як ідейних натхненників гуртка. Значення статті А. Колле у формуванні образу гуртка, статті «Півень та Арлекін» Ж. Кокто як своєрідного маніфесту «Шістки». Склад гуртка: Ж. Орік, Л. Дюре, А. Онеггер, Д. Мійо, Ф. Пуленк, Ж. Тайфер. Творчість Е. Саті та І. Стравинського як орієнтир для творчості композиторів гуртка. Балет «Парад» Е. Саті — відправна точка існування «Шістки». Впливи примітивізму, неокласицизму, джазу на творчість гуртка, ідея приземленої утилітарності музики.

Значення творчості А. Онеггера у розвитку симфонічного та ораторіального жанру в першій половині ХХ ст. Творчість Д. Мійо та Ф. Пуленка.

Б. Барток — видатний угорський композитор першої половини ХХ ст., фольклорист. Відкриття Бартоком старовинного пласту угорського фольклору. Композиторська творчість Б. Бартока в контексті антиромантичного стильового напрямку неофольклоризму як поєднання старовинного угорського фольклору з сучасними йому музично-виразовими засобами: штучними ладами, гостродисонуючими вертикалями, акордами нетерцієвої структури, математично прорахованим ритмом, ударним трактуванням музичних інструментів. Фортепіанний цикл «Мікрокосмос» — енциклопедія стилю Б. Бартока, дидактичне призначення циклу. «Музика для струнних, ударних і челести», опера «Замок герцога Синя Борода».

П. Гіндеміт — один із найяскравіших композиторів-неокласиків, композиторів-поліфоністів ХХ ст., музичний теоретик, мультиінструменталіст. Творчий шлях композитора: франкфуртський, берлінський періоди, конфлікт із нацистським режимом та вимушена еміграція до США. Стильові пошуки та експерименти в 20-х роках та прихід до естетики неокласицизму в циклі Камерних музик. Ідея Gebrauchsmusik. Музично-теоретична система П. Гіндеміта: дванадцятитоновна хроматична тональність, теорія рядів. Музичний аналіз Камерних музик, фортепіанного циклу «Ludus tonalis», симфонії «Художник Матіс в контексті естетики композитора».

К. Орф — німецький композитор, музикознавець, педагог. Значення сценічних музичних жанрів у творчості композитора. Сценічна кантата «Карміна Бурана» як приклад відновлення елементів музичного театру «дооперного» періоду та осучаснення старовинних сценічних жанрів, розширення кола творчих пошуків музичного театру ХХ ст. Унікальність та універсальність авторської музично-освітньої системи К. Орфа.

Тема 22. Творчість І. Стравинського та Д. Шостаковича.

І. Стравинський — один із фундаторів новацій в музиці ХХ ст., композитор «1001 стилю». Російський та закордонний періоди творчості, співпраця з трупю С. Дягілєва, фольклорна та неокласична основа творів композитора різних періодів, джазові елементи музики, експерименти з серійною технікою в пізньому періоді творчості. Тип особистості. Вагомість балетного жанру в творчості композитора. Балет «Весна священна» — один із найбільш радикальних та скандальних творів в історії

музики, яскравий приклад неофольклоризму в музиці. Історія створення та прем'єри балету, сюжет, композиція твору. Драматургія балету на протиставленні чоловічого і жіночого, юного і старого начал. Новаторство балету: імпульсний тематизм на опосередкованій основі давнього українського обрядового фольклору, домінування ритму, поліакордика, трактування оркестру як ударного інструменту. Тлумачення жанру симфонії та опери на прикладі «Симфонії псалмів» та опери-ораторії «Цар Едіп».

Д. Шостакович — один із найвидатніших композиторів ХХ століття. Складний життєвий і творчий шлях Д. Шостаковича в умовах радянської системи, розгромні статті в газеті «Правда», співпраця з Є. Мравінським, вимушена увага до кіномузики. Вагомість симфонічного жанру в творчості композитора. Симфонія № 7 — яскравий твір свого часу, уособлення творчого методу Д. Шостаковича. Історія створення і прем'єри симфонії, структура циклу. Музичний аналіз I частини, в т. ч. в аспекті можливих підтекстів.

Тема 23. Творчість італійських композиторів першої половини ХХ ст. (О. Респігі, І. Піцетті, А. Казелли, Д. Маліп'єро).

Оновлення італійської музики першої половини ХХ ст. у творчості «Покоління 80-х»: О. Респігі, І. Піцетті, А. Казелли, Д. Маліп'єро. Відновлення італійської інструментальної музики, звернення до стилістики григоріанського хоралу, ренесансних, барокових традицій. Оновлення традицій італійського музичного театру.

О. Респігі — італійський композитор, піаніст, диригент, педагог. Програмні симфонічні творами композитора як ствердження в італійській музиці традицій імпресіонізму та неокласицизму. Поєднання у творчості О. Респігі сучасної техніки письма, барвистості оркестровки та тяжіння до архаїчної мелодики, старовинних форм. Триптих «Фонтани Риму», «Пінії Риму», «Римські свята» — яскравий зразок стилю Респігі та своєрідна симфонічна трилогія, в якій композитор відобразив своє бачення Риму, сторінок його історії, народного життя і неповторних картин, образів римської природи. Значення у цих творах зовнішнього, декоративного начала. Аналіз симфонічної поеми «Фонтани Риму».

І. Піцетті — італійський композитор, диригент, музикознавець, музичний критик і педагог. Багатство жанрів музичної творчості. Важливість вокальної музики у творчості композитора, опора на григоріанський хорал та світську поліфонію. Прагнення реформувати італійську оперу в дусі музичної драми. Бажання досягти в оперній

творчості єдності музичного та звукового пластів, використання декламації як головного елементу музичної мови. Огляд кращих творів композитора.

А. Казелла — італійський композитор, піаніст, диригент, музикознавець, педагог та музично-громадський діяч. Пропагування творчості А. Вівальді, редакторська та літературна діяльність. Виконання творів композиторів-авангардистів, зокрема, А. Шенберга. Творче зростання композитора: від неокласичних творів з елементами дванадцятитонової техніки — до власного стилю, насиченого поєднанням танцювального, рухливого ритму та мелодики з елементами південноіталійської народної інтонації. Політональність творів композитора. Робота в інструментальних жанрах, продовження розвитку італійської оперної традиції на прикладі опера «Байка про Орфея».

Д. Маліп'єро — італійський композитор, музикознавець, критик, редактор, лібретист та педагог. Дослідження старовинної музики, публікація повного зібрання творів К. Монтеверді, інструментальні твори А. Вівальді та музики багатьох італійських композиторів XVII — XVIII ст. Цілковито нове бачення музичного театру, збагачення жанрової палітри інструментальної музики. Прояв характерних рис стилю композитора у його фортепіанній музиці. Огляд циклів «Осінні прелюдії», «Відблиски», «Хода масок».

Змістовий модуль 8. Музична культура середини та другої половини XX століття.

Тема 24. Творчість американських композиторів (Ч. Айвза, Дж. Гершвіна).

Творчі пошуки та експерименти американських композиторів у першій половині XX ст. Значення творчості Ч. Айвза як засновника американської композиторської школи XX ст. Творчий шлях композитора. Жанри творчості композитора, вагомість інструментальної музики. Риси стилю Ч. Айвза: поєднання елементів фольклору зі складною атональною та політональною гармонією, чвертьтонова система. Музичний аналіз найвідоміших інструментальних творів Ч. Айвза — Симфонії № 1, «Запитання без відповіді» для симфонічного оркестру, Три чвертьтонові п'єси для фортепіано та ін.

Творчість Дж. Гершвіна — яскравий зразок впливу джазових тенденцій на американську музику. Творчий шлях композитора, в т. ч. співпраця з бродвейськими театрами, з джаз-бендом П. Уайтмена. Вагомість жанрів естрадної пісні, мюзиклу, пісні-шлягери композитора.

«Рапсодія в стилі блюз» як пошук способу поєднання академічної музики та джазу та візитівка творчості Дж. Гершвіна. Опера «Поргі і Бесс» — одна з вершин творчості композитора. Історія створення і постановок. Музичні особливості опери: джазові та блюзові мотиви, опора на негритянський фольклор, використання українського народнопісенного матеріалу, елементи імпровізації. Музичний аналіз найвідоміших творів Дж. Гершвіна.

Тема 25. Повоєнний авангард в західноєвропейській музиці.

Значення творчості О. Месіана як проміжної ланки між музичними новаціями першої половини ХХ ст. і повоєнним авангардом. Композиторська, музично-теоретична, педагогічна діяльність О. Месіана. Жанри творчості, значення інструментальних і духовних жанрів. Характерні риси творчості: філософсько-релігійна тематика з елементами містицизму, пантеїзму, зацікавлення східною культурою, вагомість образів природи, в т. ч. птахів, асиметрична ритміка, лади обмеженої транспозиції. «Квартет на кінець часу» — один із найвідоміших творів середини ХХ ст. Історія створення і прем'єри твору, нестандартність виконавського складу. Тематика та образи квартету. Структура циклу, музичний аналіз окремих частин.

Історичні передумови виникнення повоєнного авангарду: Друга світова війна, науково-технічна революція, міжкультурні контакти, в т. ч. заглиблення в культуру Сходу. Дармштадтські курси нової музики. Особливості авангардних музичних творів: індивідуальні концепції, трактування шумових звуків як музичних, увага до тиші та звуків, що з неї народжуються, приблизна фіксація музичних творів, новий тип нотації. Виникнення нових музичних напрямків і композиторських технік: електронної музики, інструментальної конкретної музики, брютізму, хеппенінгу, інструментального театру, конкретної музики, алеаторики, сонористики, поява мікрополіфонії. Розгляд нових стильових напрямків і технік на прикладі творів П. Булеза, П. Шеффера, К. Штокгаузена, Дж. Кейджа, Д. Лігеті, Г. Лахенмана, М. Кагеля, В. Лютославського, К. Пендерецького.

Постмодернізм в музиці як поєднання різних музичних стилів та жанрів. Характерні риси: іронія, стертя меж між «високим» мистецтвом і кітчем, принцип полістилістики, техніка колажу, стильових альянсів і цитат. Творчість А. Пярта, В. Сильвестрова та А. Шнітке в контексті постмодерністської естетики. Неоромантизм на прикладі «Кітч-музики» і «Тихих пісень» В. Сильвестрова.

Тема 26. Сучасні тенденції світової музики.

Стильовий плюралізм сучасної музичної культури. Композиторська творчість зі стійкою опорою на традицію та експерименти з концепціями, формою, виконавцями, музично-виразовими засобами. Огляд творчості Ф. Гласа, К. Баукгольт, Б. Фуррера, П. Біллоне, С. Шарріно. Сучасні зарубіжні фестивалі оперної музики: Байройтський фестиваль (Bayreuther Festspiele), Мюнхенський оперний фестиваль (Münchener Opernfestspiele), Зальцбургський фестиваль (Salzburger Festspiele) тощо. Зарубіжні курси та фестивалі сучасної музики: «Музичні дні в Донауешингені» («Donauechinger Musiktage»), Дармштадтські курси нової музики (Internationale Ferienkurse für Neue Musik, Darmstadt), Варшавська осінь («Międzynarodowy Festiwal Muzyki Współczesnej «Warszawska Jesień»), Міжнародні курси композиції та інтерпретації музики К. Штокгаузена (Stockhausen Courses) тощо.

6.2. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин: 210					
	Форма навчання: денна					
	Усього	у тому числі				
		Лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	Індивідуальна робота	самостійна робота
	210	112	16			82
1-й семестр МОДУЛЬ І						
Змістовий модуль 1. Музична культура від античності до Бароко						
Тема 1. Музична культура античності.	4	2				2
Тема 2. Музична культура Середньовіччя.	4	2				2
Тема 3. Музична культура Відродження.	6	4				2
Тема 4. Музична культура	10	6				4

Бароко.						
Модульна контрольна робота	2		2			
Разом за змістовий модуль 1	26	14	2			10
Змістовий модуль 2. Музична культура класицизму						
Тема 5. Просвітництво та Віденський музичний класицизм. Передумови для розвитку жанрів інструментальної музики.	4	2				2
Тема 6. Реформа опери seria у творчості К. В. Глюка.	4	2				2
Тема 7. Творчість Й. Гайдна - формування жанри класичної сонати і симфонії.	6	4				2
Тема 8. Творчість В. А. Моцарта і Л. ван Бетховена — вершина музичного класицизму.	10	6				4
Модульна контрольна робота	2		2			
Разом за змістовий модуль 2	26	14	2			10
Разом за модуль 1	52	28	4			20
2-й семестр МОДУЛЬ II						
Змістовий модуль 3. Романтизм у музиці першої половини XIX століття						
Тема 9. Загальна характеристика стилю романтизму в музиці.	2	2				2

Тема 10. Творчість композиторів австро-німецької школи (Ф. Шуберта, Р. Шумана, К. М. фон Вебера, Ф. Мендельсона).	10	6				4
Тема 11. Творчість композиторів Італії, Франції (Дж. Россіні, В. Белліні, Г. Доніцетті, Г. Берліоза).	12	8				4
Модульна контрольна робота	2		2			
Разом за змістовий модуль 3	26	14	2			10
Змістовий модуль 4. Формування і розвиток нових європейських національних музичних шкіл в межах романтичної традиції						
Тема 12. Формування польської національної композиторської школи. Творчість Ф. Шопена, С. Монюшко.	6	4				2
Тема 13. Формування угорської та чеської, національних шкіл. Творчість Ф. Ліста, Б. Сметани, А. Дворжака.	10	6				4
Тема 14. Формування норвезької та фінської композиторських шкіл. Творчість Е. Гріга, Я. Сібеліуса.	6	4				2
Модульна контрольна робота	2		2			
Разом за змістовий модуль 4	24	14	2			8
Разом за модуль 2	50	28	4			18

3-й семестр МОДУЛЬ III						
Змістовий модуль 5. Розвиток оперного жанру в європейській музичній культурі другої половини XIX - початку XX століття						
Тема 15. Оперні тенденції в європейській музиці другої половини XIX століття. Оперна реформа Р. Вагнера.	6	4				2
Тема 16. Формування та розвиток ліричної опери. Творчість Ш. Гуно, Ж. Бізе. Творчість П. Чайковського.	8	4				4
Тема 17. Оперний жанр в Італії. Творчість Дж. Верді. Творчість П. Масканьї, Р. Леонкавалло, Дж. Пуччіні.	12	6				6
Модульна контрольна робота	2		2			
Разом за змістовий модуль 5	28	14	2			12
Змістовий модуль 6. Провідні музичні тенденції Європи на межі XIX - XX століть						
Тема 18. Австро-німецька інструментальна музика останньої третини XIX – початку XX століття. Творчість Й. Брамса, Г. Малера, Р. Штрауса, А. Брукнера.	11	6				5
Тема 19. Імпресіонізм у музиці. Творчість французьких композиторів межі XIX – XX століття (К. Дебюссі, М. Равеля).	6	4				2

Тема 20. Загальна характеристика розвитку музики в першій половині ХХ століття. Музичний експресіонізм. Творчість композиторів нововіденської школи (А. Шенберга, А. Берга, А. Веберна).	7	4				3
Модульна контрольна робота	2		2			
Разом за змістовий модуль 6	26	14	2			10
Разом за модуль 3	54	28	4			22
4-й семестр МОДУЛЬ IV						
Змістовий модуль 7. Музична культура першої половини ХХ століття						
Тема 21. Творчість композиторів Франції, Німеччини, Угорщини («Французької шістки», Б. Бартока, П. Гіндеміта, К. Орфа).	11	6				5
Тема 22. Творчість І. Стравинського та Д. Шостаковича.	7	4				3
Тема 23. Творчість італійських композиторів першої половини ХХ ст. (О. Респігі, І. Піцетті, А. Казелли, Д. Маліп'єро).	8	4				4
Модульна контрольна робота	2		2			
Разом за змістовний модуль 7	28	14	2			12

Змістовий модуль 8. Музична культура середини та другої половини XX століття						
Тема 24. Творчість американських композиторів (Ч. Айвза, Дж. Гершвіна).	7	4				3
Тема 25. Повоєнний авангард в західноєвропейській музиці.	11	6				5
Тема 26. Сучасні тенденції світової музики.	6	4				2
Модульна контрольна робота	2		2			
Разом за змістовий модуль 8	26	14	2			10
Разом за модуль 4	54	28	4			22
Усього	210	112	16			82

6.3. Самостійна робота
(лекційні заняття та самостійна робота для заочної ф. н.)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин		
		Денна	заочна	
		Самостійна робота	Лекції	Самостійна робота
1	Музична культура античності.	2	2	6
2	Музична культура Середньовіччя.	2	2	6

3	Музична культура Відродження.	2		8
4	Музична культура Бароко.	4	2	8
5	Просвітництво та Віденський музичний класицизм. Передумови для розвитку жанрів інструментальної музики.	2	2	6
6	Реформа опери seria у творчості К. В. Глюка.	2		6
7	Творчість Й. Гайдна - формування жанри класичної сонати і симфонії.	2	2	6
8	Творчість В. А. Моцарта і Л. ван Бетховена — вершина музичного класицизму.	4	2	6
9	Загальна характеристика стилю романтизму в музиці.	2	2	6
10	Творчість композиторів австро-німецької школи (Ф. Шуберта, Р. Шумана, К. М. фон Вебера, Ф. Мендельсона).	4	2	6
11	Творчість композиторів Італії, Франції (Дж. Россіні, В. Белліні, Г. Доніцетті, Г. Берліоза).	4	2	6
12	Формування польської національної композиторської школи. Творчість Ф. Шопена, С. Монюшко.	2	2	6
13	Формування угорської та чеської, національних шкіл. Творчість Ф. Ліста, Б. Сметани, А. Дворжака.	4	2	6
14	Формування норвезької та фінської композиторських шкіл. Творчість Е. Гріга, Я. Сібеліуса.	2		8
15	Оперні тенденції в європейській музиці другої половині XIX століття. Оперна реформа Р. Вагнера.	2	2	8

16	Формування та розвиток ліричної опери. Творчість Ш. Гуно, Ж. Бізе. Творчість П. Чайковського.	4	2	6
17	Оперний жанр в Італії. Творчість Дж. Верді. Творчість П. Масканьї, Р. Леонкавалло, Дж. Пуччіні.	6	2	8
18	Австро-німецька інструментальна музика останньої третини ХІХ – початку ХХ століття. Творчість Й. Брамса, Г. Малера, Р. Штрауса, А. Брукнера.	5	2	8
19	Імпресіонізм у музиці. Творчість французьких композиторів межі ХІХ – ХХ століття (К. Дебюссі, М. Равеля).	2		6
20	Загальна характеристика розвитку музики в першій половині ХХ століття. Музичний експресіонізм. Творчість композиторів нововіденської школи (А. Шенберга, А. Берга, А. Веберна).	3	2	6
21	Творчість композиторів Франції, Німеччини, Угорщини («Французької шістки», Б. Бартока, П. Гіндеміта, К. Орфа).	5	2	8
22	Творчість І. Стравинського та Д. Шостаковича.	3		6
23	Творчість італійських композиторів першої половини ХХ ст. (О. Респігі, І. Піцетті, А. Казелли, Д. Маліп'єро).	4	2	6
24	Творчість американських композиторів (Ч. Айвза, Дж. Гершвіна).	3		6
25	Повоєнний авангард в західноєвропейській музиці.	5	2	8
26	Сучасні тенденції світової музики.	2		6
	Разом	82	38	172

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА

ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби: аудіо-система для відтворення музичних записів.

Обладнання: фортепіано, парти, стільці, шафа для навчальних матеріалів.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає використання LMS Moodle - інтегрованої комп'ютерної системи закладу вищої освіти.

8. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

8.1. Методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи.

Самостійна робота є важливим елементом системи підготовки у вищому навчальному закладі будь-якої форми навчання і сприяє кращому засвоєнню та ефективному опануванню навчального матеріалу. Проводиться з метою закріплення, розширення та поглиблення нових знань. Викладач допомагає відпрацювати теоретичний та практичний матеріал, дає конкретні вказівки щодо обсягів, напрямів самостійної роботи.

Самостійна робота студентів з дисципліни «Історія світової музики» включає:

- Опанування історико-теоретичного, біографічного та музикознавчого матеріалу, опрацювання літературних джерел, інтернет ресурсів;
- Прослуховування та аналіз музичних творів відповідно до тематичного плану дисципліни.

Самостійна робота носить систематичний характер є обов'язковою. Формування та розвиток навичок самостійної діяльності студента передбачає:

- Аналіз та синтез
- Самоконтроль та самооцінка
- Активність

Зміст самостійної роботи студентів з дисципліни «Історія світової музики» визначається її робочою програмою, методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладача.

Самостійна робота студента проявляється в опрацюванні спеціальної літератури, в умінні вільно орієнтуватися у музичних стилях, жанрах, проводити самоаналіз власної практичної роботи.

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

9. 1. Основна література

1. Гнатів Т. Ф. Музична культура Франції рубежу ХІХ–ХХ століть. К. : Муз. Україна, 1993. - 207 с.
2. Епохи історії музики в окремих викладах : навч. посібник : у 2 т. / пер. з нім. та ред.-упоряд. Ю.Семенов. Одеса: Будівельник, 2004. Т.1: Арс-антиква. Арс-нова. Гуманізм. Ренесанс.- 188 с.; Т. 2 : Бароко. Класика. Романтика. Нова музика. - 240 с.
3. Жаркова В. Жанр придворного балету як унікальний феномен в історії французької культури ХVІІ века // Київське музикознавство. Культурологія та мистецтвознавство. Зб. статей. Вип.48 К., 2014. С.148- 158.
4. Жаркова В. Про нові орієнтири європейської музичної культури ХVІІ століття // Київське музикознавство. Культурологія та мистецтвознавство. Зб. статей. Вип. 38 К., 2011. С.104-113.
5. Жаркова В. Роль пластичного компонента в історії французької опери (від Жана Батіста Люлі до Моріса Равеля) // Часопис НМАУ ім. П. І. Чайковського. Науковий журнал. 2012. № 3 (16). С.76-83.
6. Жаркова В. Творчі прозріння Клаудіо Монтеверді та вчення про афекти його добу // Київське музикознавство. Культурологія та мистецтвознавство. Зб. статей. Вип. 36. К., 2011. С. 28-37.
7. Іванова І. Л., Куколь Г. В., Черкашина М. Р. Історія опери. Західна Європа. ХVІІ–ХІХ століття : навч. посібник. К.: Заповіт, 1998.- 384 с.
8. Іванова І., Мізітова А., Некрасова Н. Класична музична література ХVІІ – першої половини ХІХ ст.: навч. посіб. Київ, 2003. 306 с.
9. Неболюбова Л. Музична культура Німеччини та Австрії межі ХІХ–ХХ століть: Густав Малер, Ріхард Штраус: навч. посібник. К. : Муз. Україна, 1990. - 167 с.
10. Неболюбова Л. «Фантастична» симфонія Гектора Берліоза. Музична драматургія і романтичний принцип програмності // Зарубіжна музична культура ХVІІ – ХХ століть. : зб. наук. праць. К., 1991. С. 39–59.

9. 2. Допоміжна література

1. Берегова О. Музика ХХ-ХХІ століть. Східна Європа та українське зарубіжжя: Підручник для вищих мистецьких навчальних закладів України III-IV рівнів акредитації: Книга перша. Частина перша. К.:НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2012.- 296 с.
2. Бринь Т. Ars Nova: вимір та раціоналізація музичного часопростору. Дис....на здобуття ст. канд.мист. К., 2005. - 276 с.

3. Бодак Я., Соловей Л. Українська та зарубіжна музичні літератури: Методичний посібник-конспект для викладачів початкових і середніх навчальних закладів культури і мистецтв України / Ярослав Бодак, Лариса Соловей. — Вінниця, Нова Книга, 2011. — 304 с.
4. Герасимова-Персидська Н. Музика. Час. Простір. К.: ДУХ І ЛІТЕРА, 2012. - 408 с.
5. Даньшина (Артем'єва) В. Б. Французький музичний театр від бароко до класицизму (на матеріалі творчості Жака-Батіста Люллі та Жана-Філіппа Рамо): Автореферат... к. мистецтвозн., спец.: 17.00.03 - музичне мистецтво / Даньшина В. Б. Одеса : Одеська нац. музична академія ім. А.В.Нежданової, 2010. — 20 с.
6. Жаркова В. Б. Десять поглядів на історію західноєвропейської музики. Т.1. К.: ArtHuss. 2018. Т.2 К.: ArtHuss. 2020.
7. Жаркова В. Б. Прогулянки у музичному світі Моріса Равеля (в пошуках сенсу послання Майстра) : монографія. К. : Автограф. 2009. - 527 с.
8. Лобанов А. «Воццек» А. Берга (Спроба критичного аналізу). — К.: Музична Україна, 1977. — 88 с.
9. Павлишин С. Арнольд Шенберг: Монографія. М. : Композитор, 2001. - 474 с.
10. Павлишин С. «Місячний П'єро» А. Шенберга. - К.: Муз. Україна, 1972. - 56 с.
11. Павлишин С. Музика ХХ століття / Стефанія Павлишин. Львів: БаК, 2005. - 232 с.
12. Павлишин С. Польська сучасна музика (1945-1970) // Музична критика і сучасність. - К.: Муз. Україна, 1978. - Вип. 1. - с. 104-167.
13. Павлишин С. Український фольклор у творчості Ф. Шопена // Фредерик Шопен: Зб. ст. - Л., 2000. - с. 5-17.
14. Павлишин С. Чарльз Айвз. - К.: Муз. Україна, 1973. - 77 с.
15. Сорокер Я. Українська пісенність у музиці класиків: спроба дослідження : навч. посіб. для студ. вищ. навч. заклад. / Яків Сорокер, пер. та упорядкув., вступна стаття Володимира Грабовського. — Вінниця : НОВА КНИГА, 2012. — 184 с. : фото, ноти.
16. Черкашина М. Россіні-комедіограф та проблемі еволюції італійської опери-буфа // Черкашина-Губаренко М. Р. Музика і театр на перехресті епох : у 2 т. К. ; Суми, 2002. Т. 1 С. 38)
17. Харнонкурт Н. Музика як мова звуків. Суми: 2002. - 184 с.
18. Шабалтіна С. Клавесин крізь століття. Нотатки виконавця / С. Шабалтіна. К.: 2013.- 160 с.

10. Інформаційні джерела в мережі Інтернет

1. www.musicfancy.net/
2. <http://arts-library.com.ua/>
3. www.nbuv.gov.ua

Результати перегляду робочої програми навчальної дисципліни

Робоча програма перезатверджена на 2021__ / 2022__н. р. **зі змінами.**

В результаті перегляду на засіданні кафедри «Мистецтво співу» робочої програми з дисципліни «Історія музики», було створено дві дисципліни «Історія світової музики» і «Історія української музики». Була покращена система оцінювання за модулями, внесено зміни до тематичної змістовності модулів та переглянuto зміст тем, оновлено список рекомендованих джерел. Приведено у відповідність до нового Навчального плану розподілення годин на кожен модуль (семестр), аудиторні (лекційні, семінарські) та години самостійної роботи здобувачів вищої освіти.

Протокол № 1 від 31 серпня 2021 р.

Завідувач кафедри А. І. Кочерга_
(підпис)

Робоча програма перезатверджена на 20 22 / 20 23 н. р. **зі змінами.**

В результаті перегляду на засіданні кафедри «Мистецтво співу» робочої програми з дисципліни «Історія світової музики » було переглянуто і складено список джерел інформації з опорою на україномовні та вітчизняні посібники, підручники і науково-методичні праці. Переглянуто список компетентностей і програмних результатів навчання, відповідно до «Освітньо-професійної програми «Спів» 2022 року.

Протокол № 1 від 30 серпня 2022 р.

Завідувач кафедри А. І. Кочерга_
(підпис)

Робоча програма перезатверджена на 20 23 / 20 24 н. р. **зі змінами.**

В результаті перегляду на засіданні кафедри «Мистецтво співу» робочої програми з дисципліни «Історія світової музики», було зроблено редагування робочої програми.

Протокол № 1 від 29 серпня 2023 р.

Завідувач кафедри А. І. Кочерга_
(підпис)